

Доколку се докаже дека навистина Виргил Солис го претставил македонскиот грб во 1555 година, тогаш паѓа во вода хипотезата дека хералдиката во Македонија заедно со земскиот грб се производ на еден заговор на едно семејство.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

По повод Меѓународниот ден на музеите - 18 мај, во Музејот на Македонија, хералдот и претседател на Македонското хералдичко здружение, Јован Јоновски, одржа предавање на тема "Нови откритија во македонската хералдика", но се осврна и на името хералдика, како и на досегашните истражувања во оваа област.

НАЈСТАР ДОКУМЕНТИРАН ГРБ Е ГРБОТ НА ГЕОФРИ ПЛАНТАГЕНЕТ, ВОЈВОДАТА ОД НОРМАНДИЈА, ОБЈАСНУВА ЈОВАН ЈОНОВСКИ

МАКЕДОНСКАТА ХЕРАЛДИКА НЕ Е ПРОИЗВОД НА ФАНТАЗИЈАТА

Хералдиката може да се дефинира како активност на хералдот. Нејзиното име доаѓа од хералдот, а зборот Хералд (Herr alt) е составен од два старогермански збора - господин и стар, со денешно значење ветеран. Хералдите биле познати по своите воени вештини во војна или на турнири. Најстариот документ, според Јоновски, во кој е спомнат хералдот, е записот на хроничарот Гуилам ле Маршел, кој пишува дека битката кај Дринкорт, Нормандија, одржана во јули 1173 година ја набљудувал Хералд. Сепак, најважната улога на хералдите била во утврдување на стандардите за креирање, поседување, пренесување на грбовите и другите хералдички достигнувања. Затоа и другата дефиниција на хералдиката е дека таа е наука за грбовите, односно се занимава со систем на наследни симболи, настанат во Европа во XII век. Грбот е поштулат во хералдиката, а неговата дефиниција е - потрајна наследна ознака за идентификација на одделни личности, фамилии, политички и црковни установи, организации и држави, функции, територии и населени места, изразени со

ликовни средства (знакови и бои), според хералдички правила.

РАЗВОЈ

Хералдиката се раѓа со развојот на феудалното општество, а голема улога во нејзиниот развој одиграле и крстоносните војни, при што крстот бил далеку најзастапен симбол. Долго време изборот на симболот, амблемот бил избиран самостојно. Подоцна, станува постојан и се пренесува од татко на син.

"Традиционално се верува дека најстар документиран грб е грбот на Геофри Плантагенет, Војводата од Нормандија, кој е опишан во свадбена повелба од 1127 г. која го прикажува доделувањето на грбот од страна на неговиот (тест) дедо, кралот Хенри I. Првите грбови биле просто поделени штитови во две бои, кои давале доволен контраст за да бидат препознатливи од далеку. Со крстоносните војни, допирот со источните култури доведува до многукратно збогатување на симболиката, која се користи на штитот. Сепак, упо-

ГЕОФРИ ПЛАНТАГЕНЕТ

Мапата на Дулчерти 1339 Знамето на Скопје

требата на грбовите брзо се ширела. На почетокот на XIII век во Англија се користеле 1.500 различни грбови. Црковните лица почнале да користат грбови од 1200 г., граѓаните (жителите во градовите) од 1220 год., уметниците од 1230 г., градовите од крајот на XII век итн. Оваа европска практика се проширила и во нашите краеве. Според Матковски, практиката да се има семеен грб се заслила со основањето на Солунското царство во 1204 г. Многу од семејствата ги испраќале своите синови на студии во странство, меѓу кои и на Универзитетот во Болоња, каде на старата универзитетска зграда има грбови на студенти токму од ова Солунско царство. Објавените истражувања на Иванишевиќ во Византолошкиот зборник, покажуваат материјални докази дека на овие простори се користеле хералдички достигнувања. Каталонскиот картограф Дулчерти во својата мапа на Медитеранот од 1339 г. го дава и грбот на Скопје", вели Јоновски и прашува: "Дали треба некритички да го прифатиме тврдењето дека не постојат никакви шанси да постоел грбоник од 1340 г. во дворот на царот Душан, токму во овој град? Матковски, иако постојано ја протезијал тезата на Соловјев, дека такво нешто не постои и дека сите грбовници кои тврдат дека се преписи на тој грбоник, вклучувајќи и Фојничкиот, кој се смета за еден од најстарите, се вешто изманипулирани од едно семејство, Охмучевиќ, сепак остава можност едно такво дело да постоело, како што тврдел барем нотарот кој ја заврил копијата, со која се користел Дон Педро Охмучевиќ. Оставањето на можноста еден такв грбоник да постоел е сепак логична отколку да се поверува во теоријата на заговор дека Охмучевиќ успеал да ги измени сите грбовници во своја корист".

РЕДАКТУРА

Кога веќе говориме за Фојничкиот грбоник, Јоновски потенцира дека во новото издание, отец Фрањо Милетиќ вели дека македонскиот грб се наоѓа и во делото на Виргил Солис, Вапенбухлет од 1555 г.

"Во едно репринтно издание, кое јас го поседувам, не успеав да го најдам македонскиот грб, но тоа не докажува дека го нема. Доколку се докаже дека навистина Виргил Солис го претставил македонскиот грб во 1555 г. тогаш паѓа во вода хипотезата дека хералдиката во Македонија заедно со земскиот грб се производ на еден заговор на едно семејство. Грбовниците се документи врз кои се градат нашите сознанија. Свесни сме дека грбовниците содржат и фантастични грбови, кои се припишуваат, па дури и составувачите на грбовниците вршат и редактура. За нас е значајна и редактурата на Павле Ритер Витезовиќ, кој ги заменува македонскиот и бугарскиот грб. Објаснувањето дадено до Матковски е дека тој случајно ги помешал сликичките кога ги сечел од некој друг грбоник. Но, ако се прочита текстот со објаснувањата дадени на задните страни, за бугарскиот грб, ќе прочитаеме: златен крунисан лав на црвено. Во некои грбовници, црвен лав на златно поле, кој го сметаат за грбот на Македонија. Тука јасно се гледа дека не се работи за грешка, туку за свесно и намерно дејство. Ова е преземено од Жефаровиќ, кој со своите многубројни изданија ја подигнал свеста и ги дефинирал идентитетите на многу народи. Не станува збор за случајна грешка. Зошто Витезовиќ ја направил оваа смена останува само да погодуваме. Некои сметаат

ГРБОТ НА МАКЕДОН

Macedonius King of Emathia, beareth Sabie, a Wolfe, rampant argent. He thinkes, his Armes be set upon a Targe or Buckler. A Wolfe beareth upon a firsote Gevils.

дека тоа се случило поради фактот дека Витезовиќ, според бугарски автори, знаел дека Бугарија има поголем континуитет на држава отколку Македонија, и поради тоа крунисаниот лав ѝ го дал на Бугарија. Она што за нас е интересно е дека се спомнуваат три грба, кои ги имала Македонија: куче, и волска глава со тојага меѓу роговите. Грбот со куче не може а да не ме потсети на моето откритие во делото на Џон Ферн 'Слава на великодушните', од 1586 г. - за грбот на кралот Македон од Ематија, сребрен волк на црно поле. Дали Витезовиќ имал сознанија за делото на Џон Ферн? Дали има други акти кои ги довеле на сличен заклучок? Во секој случај, до сега изнесените факти и размислувања можат да не доведат до заклучокот дека хералдиката во Македонија не е производ на фантазијата и конспирацијата на Дон Педро Охмучевич", потенцира Јоновски.

ИСПРАТИ СМС **КУПИ ГО ВИСТИНСКИОТ ПОДАРОК**

1. На 075 14 14 42 испрати СМС со содржина*: **POD 075XXXXXX** каде што XXXXXX е бројот на твојата сакана личност.
2. Таа ќе добие анонимна порака со прашање - што би сакала да добие за подарок.
3. Почекај го нејзиниот одговор, а потоа „изненади“ ја со вистинскиот подарок!

СМС ПОДАРОК услугата чини 20 ДЕН. + 18% ДДВ
*со празно место, како во примерот

ИСПРАТИ СМС НА
075 14 14 42
20 ДЕН. + 18% ДДВ

СОНОВНИК

За толкување на твојот сон испрати СМС порака со следната содржина*: **SON** помн
Толкувањето го добиваш веднаш.
*со празно место како во примерот